Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem

Рік III. Луцьк. Неділя, дня 16 грудня 1928 р. Ч 50 (111)

Українська Громада

Орган Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Ціна 20 гр. | Адреса редакції й адміністрації: ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б Хороброго, 18

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чверть року 3 зол., на пів року 5 зол. 50 гр., на рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. доляри або їх вартість в иншій валюті

Рукописів не звертається. Оголошення після умов. Непідписаних дописів не приймається.

Блудне колесо останнього часу

Ми вже писали на сторінках „Української Громади" про блудне колесо, в яке попадав наш народ кілька разів і кожний раз виходив з нього з обкроєними правами, зі зломаними силами. Тепер приглянемось блудному колесу останнього часу.

Дехто може й іронічно усміхнеться, прочитавши такий заголовок; так же само, як і людина, що в полю заблудить, але що собі того не усвідомить; певна, що є на доброму шляху, за ніщо не послухає доброї ради. Тому почнемо одразу з прикладів.

В останньому числі „Укр. Громади" був уміщений лист п. Михальчука, який в добрій вірі йшов до поправи громадської справи шляхом, який собі вибрав; цілих три роки йшов шляхом Сель Союзу, а потім Сель-Робу. За той час, скільки-ж то можна було війти!.. А тут бачимо, людина нараз опинилась на тому самому місці, що й перед трьома роками була. Спаматалась, призиває й инших війти зі злого шляху, але рівночасно ще сама непевна, куди йти.

А ось трохи яскравіщий приклад, хоч і на тому самому шляху. На попередній приклад хтось може сказати, ще не можна судити справи по одній там людині, що заблудила. Погоджуємось. Тоді вернімось до останніх соймових виборів. Нікуди правди дівати: найсильніщим вийшов з виборів № 8—Сель-Роб правиця. Був при виборах і № 19—Сель-Роб — лівиця. Самий цей факт говорить за те, що не було між ними згоди. А як вони себе взаїмно поборювали, загально відомо. На № 19 не оставляла 8-ка сухої нитки. І зовсім слушно. Адже 8-ка—це бувший український Сель-Союз, а 19-ка—це бувша москвофільська Воля Народа. Вони вже пожили трохи разом, пізнали себе і розійшлися лютійшими ворогами, як були до свого об'єднання.

За 8-кою і проти 19-ки розпиналися молоді хлопці і з луцького повіту, т. зв окружна управа партії Сель-Роб — правиця; аж двох послів провели по цій окрузі. Те-ж саме робив кандидат з 8-ки, а тепер посол з тієїж 8-ки, п. Сенюк. Що-ж ми бачимо сьогодня? При 8-ці остались лиш [illegible] Чучмай і сен. Кози[illegible] пос. Федорук ходить, я[illegible]дний, а пос. Сенюк вскочив назад у те багно, з якого вже один раз був вискочив, і перед яким так остерігав своїх виборців — себто знов ускочив у москвофільський Сель-Роб — лівиця (єдність. Теж саме зробила і та т. зв окружна управа Сель-Робу—правиці в Луцьку. Не беремо на увагу того, що комусь може вигідно так скакати з матеріяльного боку. Алеж народня маса, що повірила тим людям, чи йшла правильним шляхом? Звичайно—ні. Йшла за обманом перше, йде за ним і тепер, коли не потурбувалась розяснити того обману.

Теж саме можна сказати про протилежний бік. Адже таки чи мало наших людей повірило, що може й справді покорними вдасться їм „дві мами поссати". Пішли були при виборах за 1-кою і тепер зизують за окрухами на панський стіл. І де опинились? Опинились у панському загоні, де всім нібито „дуже добре живеться", де нібито „всі радуються, що доступили ласки бути під панською опікою". Прочитайте панські газети і впевнитесь у тому, дарма, що на ділі ті легкодухи чухаються, де не свербить.

Є ще й третя група людей; це ті, що в громадській роботі лиш на власні сили рахують, але кожний по свому хотів би народ спасати. Це ті, які осуджували нашу лінію, осуджували нашу працю в напрямі об'єднання отої групи людей, що в одному здорово думала—а саме, що лиш самі власними руками ми зможемо поліпшити наше життя; вони не вірили в можливість такого об'єднання, не хотіли його, щоб бува не остатись на другому місці, коли хочеться першого. І чи та група — наші радикали і ті, що наспіх при виборах ними поробились — сьогодня також не признається, що зле зробила? Тільки в голос трудно це їм сказати, щоби часом не стратити довіря в масах. Алеж, в якому становищі ті народні маси, які чують одне, а бачуть друге, яких кличуть в один бік, а там дивись—повернули зовсім у протилежний і т. д. Є це становище людини в блудному колесі, що може довести до розпуки.

Безрадні народні маси, але й провід не далеко від них відбіг. Вистарчить сказати, що розбіжність думок людей, які йдуть у протилежних напрямах, вважається роботою своїх товаришів, що йдуть, принаймenше в теорії, в одному напрямі. Є це наслідок отих нібито особистих порахунків, за якими дехто не бачить напрямку, в якому і сам йде і других веде;—за якими не бачить, що народ ще не вийшов з блуду і кидається на всі боки, виходу зі свого тяжкого становища шукаючи.

Все це є справи, які вимагають докладного вияснення і то якраз тепер, коли в народі починається отверезіння, коли для нього прояснюється ситуація і він починає собі усвідомлювати, що досі блудив, що безтямно кидаючись на всі боки вихоту з блудного колеса не найде.

Теперішнього моменту протверезіння не можна згаяти. Бо праця в тому напрямі, щоби знов звалити наш нарoд в блудне колесо, йде постійно і вперто. Під її впливом народ знов може закрутитися на шляхах, що ведуть на Москву й Варшаву, не добачуючи единого правильного шляху, —шляху незалежної української політики, який єдиний веде до мети українського народу.

Український Народе!

Велике Свято в Тебе! Ясна хвиля на тернистому шляху Твойого життя — хвиля, що гордістю серце Твое сповняє, віру в могутні Твої сили будить, сили кріпить і єднає, Твої надії соняшними промінями сповиває. Цеж Свято побіди Твойого великого Духа—цеж 60 ліття життя й праці Твойого найстаршого Товариства „Просвіта".

Цеж великий всенародній Ювілей культурної праці — ювілей довгої і важкої боротьби з безпросвітною темрявою, що Твою національну і людську гідність вбивала, шлях поступу і знання гранітними скелями перед Тобою загороджувала, Тебе, власника чорнозему, дівочих лісів, великих скарбів Твої прадідної землі на наймита й жебрака зводила. Ювілей творчої праці для Тебе, Народе і з Тобою.

Шістьдесять літ тому горстка молодих ідейних людей засновує „Просвіту"! — горстка, але міцна вірою у конечність і спасенність своеї праці, до глибин своеї душі пройнята високою ідею: Через Просвіту до Воскресення!

І ця ідея несеться за мури Львова в наші містечка і села. Підбиває собі серця усіх верств народу, лине високо понад кордони фізичного насилля, грудкою батьківської землі мандрує на чужину за гори-океани.

В українському народі находить пошану й зрозуміння, бо тільки освіта, тільки культура може дати народові ту велику моральну силу, що чуда творить, що будить ту національну обєднану творчу міць, яка постійно і певно веде народ вперед аж до найвищого, найяснішого його Ідеалу.

А за шістьдесять літ горстка просвітніх робітників розростається в тисячі. Перші слабі кроки перемінюються в могутній, зорґанізований похід систематичної, плянової, доцільної праці на усіх ділянках народнього життя.

З „Просвітами" родятся наші економічні і торговельні установи, рідне шкільництво, руханково-спортові товариства.

І „Просвіта", як Матір у великій пошані серед своїх дочок та внуків, які свідомі того, що їхній розвиток і сила залежні від еої великої виховної і культурно-освітньої праці, що її далі веде „Просвіта".

І ти, Український Народе, гордий за своє Товариство, а Товариство горде за Тебе.

Ти гордий і вдячний за велику 60-літню працю. Але праця „Просвіти" ще не скінчена, роля ще не відіграна.

Дай доказ своеї високої культури, національної свідомости, розуміння своїх потреб і обовязків!

Скажи могутне слово, що „Просвіта" у тяжких своїх хвилях на Тебе все числити може. Що вона зіниця Твого Ока, кров Твого Серця, душа Душі Твоеї!

Величнo й гідно обійди це Велике Національне Свято!

Нехай не буде в Тебе ні одної людини, що в ювилейному році не стала б членом Товариства!

Зложи ювілейний дар „Просвіти", дар княжий, гідний Великого Народу і великих потреб Товариства!

Хоч ти ніколи не жалів нічого для „Просвіти", і хоч скрутний в Тебе час — відійми собі ще цей раз від уст і дай змогу жити і стануть „Просвіті" на тій висоті, на якій хочеш її бачити.

„Просвіта", цеж Твоя доля, історія Твойого життя, Твое ясне майбутне, Твоє життя.

Ти живеш „Просвітою", а вона Тобою!

Нехай же ж „Просвіті" з її ювілеєм прибудуть моральні і матеріяльні сили — на добро й щастя Народу!

Хвала, вдяка і слава Українському Народові. — Хвала, вдяка і слава „Просвіті"

У Львові, в шістьдесяту річницю Товариства „Просвіта".

За Головний Виділ Товориства „Просвіта":

Д-р Іван Брик, м голова. Василь Мудрий, секретар.

За Ювілейний Комітет:

Юліян Романчук, почесний Президент Комітету.

(Підписи членів Ювілейного Комітету)

Оборона села перед новим податком

Промова посла ВИСЛОЦЬКОГО на пленумі Сойму дня 23-го листопада 1928 р. в справі грунтового податку.

Вже другий раз в біжучім році маємо перед собою проєкт закону про підвищення грунтового податку. Вже перший раз більшість промовців висказалося, що неможливо підвищувати грунтовий податок тому, що дотеперішні податкові тягарі є за великі, село зубожіло, бо ціни рільничих продуктів у порівнанню до цін фабричних продуктів є дуже низькі. І сойм відкинув більшістю голосів той проєкт закону, який попирала без застереження лише „одинка“, безпартійна партія, котра саме перед виборами найбільше обіцювала по селах зробити добра для селянина, а по виборах ударяє вістрям меча в інтереси рільнацтва, котре несвідомо попарало її. А новий проєкт є навіть гірший, бо в арт. 10 нового закону підвищає найвищу границю комунального податку до 150—200 проц., коли попередній проєкт предбачував лише 125 проц.; хоч господарська ситуація в Польщі за тих кілька місяців не поправилася, а противно погіршала.

Обмежуся лише до західно-українських земель, які замешкує український народ. Після проєкту п. міністра грунтовий податок на тих землях мавби бути підвищений у відношенню до передвоєнного податку чотирократно, а до того прийшовби ще підвищений податок самоуряду.

Про підвищення податків на укр. землях для дрібного рільництва взагалі не може бути мови, тому що ті землі були тереном світової і всіх слідуючих воєн. Українське населення тих земель по війні збідніло і до сьогодня є ще кілька тисяч невідбудованих хліборобських господарств. Бідніші хлібороби мешкають ще до сьогодня в провізоричних будах і землянках. Уряд не виконав своїх зобовязань відносно українського населення, бо замість відбудувати знищені війною українські господарства, відбудував нові гарні доми для польських кольоністів, яких піддержує рік-річно величезними сумами.

Хто з українських хліборобів по війні відбудувався, то він по вуха задовжений чи то в банках чи у якогось капіталіста. Банк Рільний був і є дуже скупий в уділюванню кредитів українським хліборобам, а коли вже кому дав позичку, то тепер її безоглядно стягає. Тому то польський уряд не відбудувавши знищених війною українських хліборобів, не має морального права підвищати їм податкових тягарів, бож вони і так зависокі. Скорше уряд повиненби чи то звільнити чи зменьшити податки всім тим хліборобам, котрі не одержали воєнного відшкудовання, аж до цілковитого відбудування своїх господарств, або аж до сплачення затягнених на відбудову довгів.

Землі, які замешкує укр. населення, є від кількох літ тереном стихійних нещасть. Хоч недавно в соймі ухвалено допомогу східним землям, котрі потерпіли від морозів при озимих засівах, то однак польські власти так розділили ті допомоги в формі позичок, що український хлібороб не одержав тої позички, хіба, що в дуже рідкому випадкові дали її за протекцією п. старости тим українським хліборобам, що були приємні для його ока і що голосували при виборах на „одинку“. Це ділося в Східній Галичині, так робилося і на Волині, прим. в кремянецькім повіті по селах знищених градом і повенями цього року перед жнивами. Там пани ві старостова, при роздаванню допомоги в формі пожички, провадили раніш слідство в селі, чи той, хто просить пожички, не голосував підчас виборів за „18“. Так було по селах Новий Став, Борки й инші, а село Цицвівка не дістало пожички, бо там було при виборах забагато „18“.

На українських землях майже цілком знищені воєнними діланнями катастральні й усякі податкові книги з перед воєнних часів, так що польські власти на осліп, часом дуже несправедливо призначили податок. Є такі випадки, що господареві нараховали більше поля, ніж він має в дійсности, а всі представлення перед державними властями нічого не помагають. Отже длятого перед урегулюванням катастрального стану не може бути мови про підвищення грунтового податку.

Класифікація грунтів на українських землях є дуже несправедлива і перестаріла. Часто трапляється, що двірський обшар має зарахований ту саму землю, що село, за гіршу, і самозрозуміло платить податок після низшої ставки. То теж і з тієї причини перед новою класифікацією грунтів на українських землях не може бути мови про підвищення того податку.

Українське село є сьогодня в страшній нужді. Часто трапляється, що діти в зимі не ходять до школи, бо бракує чобіт, або в одних чоботях ходить ціла родина, бо немає за що купити обуви для всіх. Одинокою поживою на селі є чорний хліб і картоплі, бо мясо господар бачить раз в рік на Великдень. Господарські продукти є дуже в низкій ціні; візьмемо хочби жито, за котре тепер платиться 35 зол. за 100 кг. Коли відрахуємо кошти продукції тих 100 кг і заплатимо всі податки, то праву кажучи не має що їсти, а не то що продати на одіж.

Сьогодня відчувається на селі і відсутність заробітків для бідного селянина, а коли знайдеться десь робота, то дуже зле оплачувана, а саме від 1—1 і пів зол. за цілоденну працю без харчів на панськім дворі, або у багатого кольоніста-мазура. Неможливим є поліпшення ціни заробітку, бо коли бідні селяне страйком хочуть підвищити плату, то обшарник називає то українським бунтом і поліція стріляє до страйкуючих, як це мало місце в селі Гребенне пов. Рава Руська, або арештує комітет, котрий переводжує страйк, як це було в брідському повіті. І того марного заробітку бракує для бідного селянина, бо польський уряд розпарцелював великі обшари землі поміж своїх кольоністів, а бідний український селянин стратив не тільки надію на побільшення свого господарства з обшарів двірських, але стратив і давній заробіток.

Отже з тих причин грунтовий податок не може бути підвищений, бо раніш треба дати людям можливість ліпшого життя, можливість заробітку, дати їм низькопроцентові пожички, дати можливість побільшити варстат праці дорогою набуття землі з решти двірських обшарів.

До того мушу додати, що внесені податки кривдять спеціяльно український нарід, який маю честь заступати. Українське населення є кругло в 90 проц. населенням хліборобським і то майже цілком малоземельним і Ми українці не маємо поміж собою людей, котрі малиби податкові привілеї; не маємо ні обшарників, ні кольоністів чи осадників, ні жадних капіталістів. І коли вістре пропонованого закону звернене є взагалі проти хліборобського населення, то в першій мірі вістре те є звернене проти українського населення. Є також ясно, що при призначуванню і стяганню всяких податків українське селянство є трактоване гірше як польське. Це є вислідом загальної політики уряду. Податкова політика є одним зі способів загальної політики польського уряду проти українського народу в Польщі.

З тих причин Український Клюб голосувати буде за відкиненням внесеного проєкту і зголошує внесок: „Високий Сойм зволить відкинути в цілости урядовий внесок про підвищення грунтового податку“.

Шліть передплату на „Українську Громаду“ на 1929 рік.

„Рідна Щкола“ звільнена від стемплевих оплат!

Міністерство Скарбу рішенням з дня 4 жовтня 1928 року постановило, що Товариству „Рідній Школі“ у Львові і всім його кружкам у Львові і в краю прислугує особисте звільнення від стемплевої оплати передбаче в арт. 16 і 144 точка 1 закона з дня 1 липня 1926 р. про стемплеві оплати (В. З Р. П. ч. 98 поз. 570), в наслідок чого зголошення „Рідної Школи“ про заснування її кружків і Повітових Союзів Кружків вільні від стемплевої оплати.

Розуміючи підставне значіння „Рідної Школи“ для життя й розвитку українського народу та його майбутнього повинні свідомі місцеві громадяне безумовно подбати, щоби в кожній громаді повстав діяльний Кружок „Рідної Школи“. Статути „Рідної Школи“, готові подання і поучення висилає даром і оплатно Головна Управа „Рідної Школи“, Львів, Ринок ч. 10.

На 2 зол. річної членської вкладки стати чейже кожного, а незаможним селянам і робітникам знижено навіть членську вкладку до „Рідної Школи“ до 1 золотого на рік.

ПОЛІССЯ.

Скотарство.

На Поліссю тримають багато худоби. Спочатку здається, що поліщуки ведуть господарку, котру б можна було назвати, або мішаною, або скотарством є такі господарі, що тримають по 40 штук худоби, але коли поставити на вагу всю цю худобу, то виявилось би, що 40 штук поліської худоба заважить найбільше 350 пудів, отже 10 штук доброї худоби. Де які чинники вживають засобів поліпшити поліську худобу через расових бугаїв, але це діла зовсім не поправить.

На Поліссю можна побачити певно всі раси худоби, які тільки існують на землі. Можна побачити також величезні контрасти в зрості: воли, звичайні поліщуки, в 25-30 пудів і корови цієї ж раси в 6 пудів; голендерки воли в 30-40 пудів і корови цієї ж раси в 6 пудів; корови поліщучки в 25 пудів і корови голендерки в 5 пудів і т. н. Отже ніякий прилив крові поліського скотарства не поправить, бо худоба находиться на Поліссі в таких умовах, що расова ще гірше пліде як місцева. Так, наприклад, поліщук будує стайні в найпримітивніший спосіб: закопує пару стовпів, закидає межи стовпи які попало куски дерева і холодний будинок готовий. Дійсно холодний. Такі хліви зовсім не забезпечують худобини від зімових морозів, а тому вона перемерзає, хворіє і на весну шкода на неї дивитись. Трапляються випадки, що на весні деякі штуки навіть не можуть ходити, то тоді господар три чотирі дні годує їх ліпше і виганяє на пашу. Отже перед там, як приливати кров расових бугаїв, необхідно довести селянам всю шкідливість таких забудовань, бо расова худоба цього не перенесе.

Потім необхідно звернути велику увагу на спосіб годівлі. Годується поліська худоба дивно. Бички та воли, це привілігірована каста. Спочатку бичок з'їдає все молоко, яке тільки може дати поліська корова, а потім дістає найліпше сіно і навіть часами картоплю та муку— сипку. Корови ж призначені від самого народження на недоїдання та мороз,— ось чому така велика ріжниця в вазі.

Молока поліські корови дають надзвичайно мало. Шість кварт рахується добрим удоєм. Є такі корови, від котрої господар не бачить ні каплі молока до самої смерти. Причина цьому — годівли.

Росте поліська худоба 5-6 років.

Як бачимо, поліське скотарство в найгіршому стані. До цього треба додати, що воно не поліпшується, а погіршується. Необхідно звернути на цю галузь господарки найбільшу увагу, бо місцевість до цього найліпше надається.

Садівництво.

Садів на Поліссю немає зовсім. Можна спіткати їх тільки або в поміщиків, або у духовних, добре розвинені, але так запущені, що дають малі урожаї. У селян садів немає. Зацікавлення садівництвом у селянства в сучасний мент велике, але не знають, де дістати дерев, і як за ними доглядати. Це велика шкода бо грунт і клімат надаються до садівництва.

Пасічництво.

На Поліссю пасічництво моглоб дати велику користь Гречка, верес, лози й ріжні медоносні трави, від найранньої весни до пізної осени, дають грунт для корисної пасіки, але поліщуки до цього часу зберегли спосіб пасічництва найперших наших пасічників бортників. До тепер пасічництво на Поліссю не посунулось ні на один крок вперед. Ще й тепер поліщуки видовбують борті, вішають на дерево і залишають їх на Божу та пчолину ласку. Борті висять по 20-40 років, більша половина заражені ріжними пчолиними хворобами, і пчільництво не загинуло на Поліссю тільки дякуючи надзвичайно сприяючим умовам.

Як направити сільське господарство?

Яким же робом можна направити сільське господарство на Поліссю? Журнали та популярна література зараз ніякого впливу не зроблять, бо селяне, можна сказати, майже зовсім неписьменні, а коли взяти на увагу, що теперішні школи випускають наших дітей тако ж неписьменними, то ще довго такий спосіб останеться не життьовим, і мало корисним.

На мою думку на Поліссю можуть мати успіх молочарські спілки та показні господарки, але не такі як в Сарнах, де витрачається багато грошей, а господарка ведеться так недбало і примітивно, що учитись там немає чому. Найліпшим способом було би утворити на кооперативних підставах молочну господарку в 20 гектарів. В такій господарці мусить вестись зразкова управа ріллі та годівля худоби. Заохочувати селян іти на працю в такі господарства, де б селянин зміг на практиці побачити, як треба годувати худобу, як доїти, скільки може дати худоба молока і т. и. і наскільки таке господарство корисне і продуктивне.

Друге важке питання—сціленне грунтів, бо господарство на 10 кавалках, розкиданих один від одного на 5-6 верст, в культурний спосіб провадитись не може. Цим питанням мусить занятись Українська Соймова Репрезентація та гмінні ради.

Н.

Що діється в світі

Англія гнівається на Німців.

В міждержавній політиці так ведеться, що одна держава підпирає справедливі домагання другої тільки тоді, коли рахує, що та остання стане чимсь і для неї в пригоді; як що тільки хід подій повертається так, що на якусь вигоду нічого рахувати, тоді відношення поміж ними псуються, і перша держава не тіль и що перестає бути на стороні „справедливих домагань" другої, а зовсім навпаки—навіть ті домагання для неї перестають бути справедливими. Так сталося і з відношенням Англії до Німеччини. Відомо, що Англія майже весь час стояла на боці Німеччини в її змаганнях до визволення німецької прирейнської території від окупаційного французького війська. В такому напрямку робила вона дипльоматичний натиск на французький уряд.

Був момент, коли під натиском Англії французьке військо вже мало залишити окуповану німецьку територію. Але це було тільки до часу, поки Англія певна була, що в її дипльоматичній грі з Америкою Німеччина буде по англійському боці і що в її шахуванні большовиків Німеччина також спріятиме її намірам. Аж ото в останній час виявилось, що Німеччина готова прихилитись до Америки—цього багатого на доляри партнера—і Англія зразу міняє свій погляд на рейнську справу. В англійському парляменті виступає Чемберлен з промовою, в якій каже, що звільнення Надренії може лише тоді наступити, коли Німці виповнять всі свої зобовязання що-до розброєння і виплачення контрибуції. Ясно, що тим Англія мститься на Німцях за заграванння з ними Америки. І Німці хоч і опинилися в неприємному положенні, але разом і з тим мають тепер можливість грати і торгуватися, хто дасть більше—Англія з Францією чи Америка?

——

Війна в Південній Америці.

На границі держав Південної Америки — Болівії і Парагваю — дійшло до сутички між пограничниками цих держав. З обох боків згинуло у тій сутичці 80 чоловік. Це стало безпосередньою причиною того, що обі держави перервали між собою дипльоматичні зносини і розпочали війну. Одна держава—Болівія—має 7.500 війська, а друга — Парагвай 2.500. У справу вмішалася Ліга Націй. Що з того вийде, скоро виявиться

Жиди не годяться на рільників

Делегація жидів кольоністів на Україні вручила комісареві рільництва в Харкові меморіял про розпучливий стан жидівських рільних господарств. В одному районі, де є до 770 жидівських господарств, 70 процент з них не має інвентаря або має його за мало і мусить його позичати, або землю віддавати в аренду. В багато випадках влада відібрала від жидів землі, які лежали облогом. — А ще недавно більшовики хвалилися зразковими жидівськими господарствами, що й наших хліборобів віби то розуму вчили.

ДОПИСИ

„Як жити"

(м. Жирардів).

Дня 13 листопаду ц. року до м. Жирардова завітав Український Наддніпрянський театр під керовництвом Городничого. Салю зняли в місцевім „Людовім Домі" і на першу виставу призначили: „Ой не ходи Грицю..." В назначений час почала сходитися публіка. На салю йшли спокійно, а на бальконі знаходились такі, що вривались юрбами і без білетів.

Почалась вистава. Де-кілька минут спокій. Але в час самої гри на бальконі пролунав свист, далі крик, і нарешті зробився такий галас, що грати не було можливости. Але артисти продовжували грати.

Не буду описувати своїх вражінь і переживань (читач сам домислиться) і чим би я скінчив, як би я був на місці артиста. Але артисти терпеливо переносили все і грали.

Перші два акти публіка з балькону ограничувалась лише тим, що свистіла, тупотіла ногами і кричала: „Precz z ukraincami"! З початком 3-го акту вона зібралась до купи і почала співати: „Nie damy ziemi, skąd nasz ród"!... По скінченню пісні давай кричати: „Niech żyje policja", а на остатку: „Niech żyje Marszałek Piłsudski". З остатніми словами публіка з балькону вийшла з театру. Присутня в театрі поліція, (чоловік 30) не виявила особливого бажання ліквідувати безпорядок.

З тяжким гнітом на душі скінчилась вистава. Одначе артисти не хотіли, чи не могли відчути нанесеної образи, і на другий день хотіли дати другу виставу „Хмара", але заходами жирардівської публіки вистави староство не дозволило. Театр з Жирардова виїхав у невідомім напрямку, але де-хто з жирардівської публіки спеціально їздив до Скерневиць, щоб і там зірвати виставу. Так невдало скінчилось між українськими артистами і жирардівською публікою. Так певно кінчиться і з питанням, порушеним п. І. Волошиновським в „Укр. Ниві": „Як жити".

Емігрант.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

батьків, що виховують дітей в Українській Гімназії в Луцьку.

Дня 2 цього грудня відбулися річні загальні збори батьків, що виховують своїх дітей в укр. гімназії.

На зборах порушено було сім точок, що входили на повістку дня. Третьою точкою були вибори нового Батьківського Комітету, до складу якого ввійшли такі особи: п.п. Кох Анатолій, Сочинська Антоніна, інж. Пилипчук, Пилипчукова, Редько Текля, Хілевський Олексій, Лебедюк Максим, Кохановська Антоніна, Проказюк Василь, Левицький Віктор, Сало Ольга, Давидюк Павло, о. Пацевський Павло, Зеленів Василь, Чупрун Пафнутій, Куц Іван—разом 6 членів і 8 заступників. До нової президії комітету ввійшли п.п. Пилипчук, як голова, Чупрун, як скарник, і Проказюк, як секретар. До педагогічної ради—п.п. Пилипчук, Проказюк і Кох.

Б. Комітет у минулому році мав такі впливи: з вечірок в Луцьку поступило зол. 255.05, з карнавочних збірок в Луцьку, Олиці, Рожищах і Торчині—250.75, Любомльський повіт зібрав по підписним листам—830,09, Гороховський—325.85, Дубенський Соймик асигнував 298.62, Чеснохресне Братство—150 зол., Філія „Просвіти" в Лаврові 20.16, філія „Просвіти" в Воротневі—19.63, Д-р Панчишин зі Львова—120 зол., пос. Власовський—30 зол., инші пожертви—98.47 зол., о. Панченко з с. Сирники — 10 зол. — разом 2408.62 зол.

З цієї суми в минулому році звільнено понад 37 учн. від плати за право навчання. Що ж торкається цього року, то батьківськ му комітетові не вдалося перевести збірок по повітах, бо чомусь в цьому році влада не дала дозволу на переведення збірок. Карнавочних збірок і вечірок не зорганізовувалось також. Таким чином батьк комітет залишився без гроша, будучи винен гімназії 620 зол. за минулий рік і в цьому році не звільнив ні одного учня від плати за право навчання.

Буджет гімназії в прибутках і видатках виносить 72.000 зол.

В справі будови дому для гімназії Збори висловили побажання, щоби затримати грунт, куплений під гімназію і не продавати його.

НОВИНКИ

Пригадуємо, що 31 грудня минає термін вношення цього року шкільних деклярацій. Деклярації можна набути в Редакції „Української Громади".

Кооператива „Надія" в м. Степані пов Костопіль, при догомозі інспекторату Р. С. У. К. у Луцьку, улаштовує двотижневі безплатні кооперативні курси, які відбудуться від дня 16—30 грудня 1928 р. включно в помешканні Українського Народнього Дому в м. Степані. На курсах мають викладати п. п. інж. Кіпера Омелян, інстр. Стефанський Микола і інж. Зибенко Олександер. Приміщення для курсантів з околиць дає Управа Кооперативи.

60-літний Ювилей „Просвіти" відсвяткуємо найкраще, коли всі від „мала до велика" станемо її членами. Тож спішіться зі зголошенням в члени, надсилайте вкладки і другим пригадуйте.

За нових 2 гміни в луцькому повіті веде акцію луцький староста. Малиб вони бути в Милушах і Ківерцях. У цій справі мають відбутися зібрання всіх громад, що заінтересовані в утворенню тих гмін.

Нові почтові уряди створено в с. Осова к. Рафалівки, пов. Костопіль, і в Озеранах, пов. Ковель.

Переміни в урядах. Рівенський староста К. Мошиньскі назначений воєводою в Тернополі. Кременецький староста Г. Непокульчицкі перенесений до Грудзьондза.

Голова Т-ва „Просвіта" в Луцьку на відпустці. Після свята „Просвіти" в Луцьку голова Т-ва п. Петриківський подався до димісії, але Рада Т-ва не приняла димісії і тільки уділила голові одномісячну відпустку. Причиною димісії послужило те, що п. Петриківський не вивязався як слід зі всіх зобовязань, які взяв на себе за дозвіл на свято „Просвіти".

Знов божевілля на релігійному грунті. В тому самому Смидиню на Ковельщині, де недавно божевільний на релігійному грунті замордував 5 осіб, збожеволів на тому ж грунті Мусій Голуб. Це вже 3-ій випадок такого божевілля в Смидиню.

Крадуть телефонічний дріт. В Костополю хтось вкрав телефонічний дріт з лінії почта—стація на просторі 150 метрів.

„Ніхто не сплямить нашої назви!.." В селі Кучани в школі влаштовано свято 10 ліття Польщі. Звідтіль нам пишуть: „Учителька доказувала, що всі ми є поляками. Соромно, пані учителько, нищити минувшину тутешнього народу. Через неї ми дістали національну назву українців, якої нам не сплямить ніхто в світі".

Суд над зятями—священиками. Свого часу на сторінках нашої газети писалося про вбивство в Кремянці Ярмусевича, старого й багатого міщанина. В звязку з цим були заарештовані два зяті забитого — священники В. і П. 14 цього грудня мав відбутися над ними в м. Кремянці суд. Суд цей у місцевого населення викликав велике заінтересовання.

Вже вийшла XII книга ЛНВ-ка з таким змістом: Йв. Калинів: Три поеми, Віра Тимофіїва: В обіймах настроїв, Олена Теліга: ***, Авенір Коломиєць ***, Вол. Куч.: Присяга, Бор. Антоненко-Давидович: Смерть, Антін Крезуб: Повстання проти гетьмана і січові стрільці, Микола Чирський: Ранок, Михайло Обідний: Останні, Леонід Мосендз: Арбалєтник, Левко Ромен: Зелені, Волод Кедровський: Мотовилівський бій (памяти Ф Черника) Василь Біднов: Перші роки Камянецького Університету, Волод. Зарицький: З під Київа до Львова, Др. Остап Грицай: Гайнерік Кляйст, Олекса Стефанович: Багряна піраміда, С. Змунчилло: Коли Ізраїль тріюмфує, Арсен Кара: Так говорив Заратустра, О. В.: По обходах, Авенір Коломиєць: Вона, Наталя Королева: Магія Баттістіні, Бібліографія, Нові книжки.

Пасічники! Одинока Українська робітня штучної вощини о глибоких і природно положених комірках, та пасічницького приладдя є Пасічницька Спілка, Львів Підвалля 9. Тепер числить 1 кг. вощини зол. 10.—, за перерібку зол. 2.—від 1 кг. За добру вощину одержала Пасічницька Спілка — золоту медаль Міністра Рільництва — та дипльоми Кооперативних Виставь.

То одне, то друге.

На прозьбу парафіян Чеснохреської Церкви в Ковлі, що домагаються української мови в богослуженні, було в свій час прислане параф. священникові Левицькому розпорядження Митрополита, щоби правити Службу Божу по церк.-словянському з вимовою, а проповіди виголошувати по-українському. Але ото о. Левицький поїхав з делєгацією до Митрополії і привіз розпорядження противне: правити Службу Божу по церк словянському при чому п. дирегентові Вартнові та його дружині і п. Присяжнюкові заборонено бути в церковному хорі. До чого доведе така непослідовність—кожному ясно.

До Лицарів ордену Залізного Хреста.

Товарство Лицарів Ордену Залізного Хреста, в Подєбрадах ЧСР, з нагоди 9 річниці Зимового Походу Української Армії, в 6.XII. 1919. р. по 6.V 1920 р. вітає всіх товаришів по зброї, лицарів розпорешених по за межами батьківщини.

Незабутній і єдиний, в нашій історії визвольної боротьби, Славетний Похід є яскравим доказом сильного духу нашого вояцтва і на будучину хай буде провідним гаслом—єдности в Визвольній боротьбі. Слава Україні!

Управа Товариства.

Л. Подєбради Ч. С. Р.
Укр. Госп. Академія.

Книжки й журнали

надіслані до Редакції.

„Нова Хата", журнал для плекання домашньої культури Виходить раз у місяць Р. IV, Ч. 12. Грудень 1928 Видає кооператива „Українське Народне Мистецтво", Львів, Ринок 39.

„Культура", журнал культурного, суспільного й політичного життя. Р. VI, Ч. 11-12. Листопад—грудень 1928, Львів. Осолінських 10.

„Світ", ілюстрований журнал Виходить двічи в місяць. Р. V. Ч. 21-22. Листопад 1928. Львів, Руська 3.

Проф. Др. Гірш—Др. Кобер с ький: Сучасна організація торговлі РСУК, Львів 1928. стор. 56 Ціна 3'50 зол. Праця найкращого знавця модерного торговельного життя, б. міністра Німецької Держави, з доповненнями, які узгляднюють умови нашого життя.

„Життя і Знання", місячник Р. II. Ч. 3, Грудень 1928. Видає Т-во „Просвіта" у Львові, Ринок 10|II. Журнал присвячений знанню зі всіх галузей науки і життя.

Ілюстрован. стінний календар „Рідної Школи“ на 1929. р.

розсил. емо з нинішним числом „Української Громади“ всім тим, що — в дчуаши велику ваіу хвилі — морально й матеріяльно допомагають „Рідній Школі“ у її великій праці над вихованням молодого покоління, цвіту й надії Української Нації, і тим що досі не цікавилися долею „Рідної Школи“. Одним — як вираз подяки за їх поміч для „Рідної Школи“, другим — як пригадку на їх найбільший громадянський обовязок, якого вони досі не сповняли.

Гляньте на календар! На ньому в коротких словах і числах поданий сучасний стан українського шкільництва під Польщею та представлений дотеперішній доробок „Рідної Школи“. Це нехай постійно пригадує кожному Українцеві й Українці, кожному українському Товариству, Інституції й Установі на їх обовязок супроти „Рідної Школи“.

Ціни не установляємо ніякої, а добровільні датки (не менші як 50 сотиків від 1 календаря) прохаємо прислати залученими чеками на кошти друку цього календаря, які ненадійно зросли через знищення першого накладу календаря в часі кривавих подій 1. листопада 1928. У кого з ріжними часописами назбиралосьби більше календарів, той зволить переслати своїм знайомим і спонукати їх, щоби й від себе післали жертву на „Рідну Школу“.

Головна Управа „Рідної Школи“.

Від Адміністрації нашого часопису:

Календар розсилаємо тільки нашим ВП. Передплатникам, бо минулого року лучилися випадки, що деякі трафіканти витягали календарі з часописів і продавали на свою руку.

Філія Краєвого Т-ва Господарського „Сільський Господар“ у Луцьку.

КОМУНІКАТ Ч. І.

До селян-господарів Луцького повіту на Волині.

Отсим доводиться до загального відома, що 2 ц. грудня розпочала свою діяльність Філія Краєвого Т-ва „Сільський Господар“ у Луцьку.

Склад Ради Філії такий: голова п. В. Островський; заст. голови інспектор Р. С. Укр. Кооп. п. Л. Кобилянський, члени: Директор Украінбанку п. Ол. Ковалевський, Петро Настенко (селянин з с. Жидичина), Василь Награта (селянин з с. Городка, гм. Чаруків), Микола Столярчук (селянин з с. Романова) і Сергій Вишнівський (Секретар). Заступники: пп. В. Ярцабка, С. Найдко і Дм. Корольчук.

Філія „Сільського Господаря“ має своїм завданням: 1) обороняти інтереси селянських господарств, 2) ширити між селянами через свого агронома господарські знання й уділювати їм практичних порад, 3) йти з допомогою селянам у справі плекання й лікування домашних звірят, 4) посередничати між плянтаторами цукрових буряків і хмілю та їх відборцями, 5) переводити роботи по меліорації комасації, й парцеляції, 6) закладати пасічничі кооперативи, 7) уділювати правних порад у зазначених справах та ин.

Рада Філії буде йти з допомогою в першу чергу тим селам, де буде найбільше членів „Сільського Господаря“, або де зорганізується його Кружок (не менше 10 членів). Отже спішіть всі записатися в члени „Сільського Господаря“. Заяви про вступ у члени приймає Рада Філії. Членський внесок лише 1 зол. річно; для кооператив і ин. організацій — 10 зол.

„Хто дбає, той має“, — каже приповістка.

Нехай-же не буде недбалих. Нехай усі селяне масово й негайно записуються в члени свого Товариства „Сільський Господар“ і цим піднімуть своє господарство і свій добробут!

Рада Філії тимчасово урядує в Луцьку при вул. Костюшка 34 (по дорозі на Красне — помешкання Інспекторату Ревізійного Союзу Укр. Кооператив). Урядові години — від 10—13 дня щоденно крім свят.

За Раду Філії „Сільського Господаря“:

В. Островський (в. р.) Голова С. *Вишнівський* (в. р.) Секретар

Почтова скринька.

Передплатникові з Малинова. Кожна людина має право передплачувати стіль и газет, скільки їй подобається. Культурній людині зовсім не вистарчає одної газети. Навіть нашому селянинові треба мати принайменше дві газети: одну політичну, щоби бути в курсі громадського руху, а другу господарську, щоби слідкувати за розвитком сільського господарста і вводити уліпшення у своє господарство. Що це може декому не подобатися, то инша річ, але заборонити цього ніхто не має права.

В. Вадяк, Опатів. — 3 зол. отримали, зараховано до кінця року.

А. Корольчук, Холм, 5·50 отримали, зараховано до 1.III-29.

Свящ. Е. Лібацький, Уязд — 7 зол. отримано, зараховано до 1 лютого 1929 р.

А. Сичик, Мокві́н, 5·50 отримано, зараховано до 15 лютого 29 року.

Свящ. Іван Нікончук, Янів ка — 5 зол. отримано, зараховано до кінця року.

Загублену військову книжечку, видану через П. К. У. в Дубні на імя Нікіфора Шевчука, сина Івана з с. Підгайці, гміни Млинівської, п. Дубно, з уродження 1903 року, цим уневажнюється.

Загублену військову книжечку видану через П. К. У. в Дубні на імя **Григорія Свердліка**, літ 25, сина Нікіфора і Катерини, замешкалого в с. Озлієві, гм. Млинів, пов. Дубно, цим уневажнюється.

Вкрадені: військову книжку і мобілізаційну карту річник 1894, видані через П. К. У. в Луцьку на імя Василя Гавжука, сина Антона, замешкалого в с. Красне, гм. Полонка, пов. Луцьк уневажнюється.

Видавець М. Черкавський Drukarnia F. Richtera, Łuck Відповід. редактор В. Прокизюк.